

EKO powiat

Smog – zabójstwo z premedytacją

Wyniki wypadków komunikacyjnych w Polsce rocznie umiera około 3 000 ludzi. O wypadkach drogowych dużo się mówi i pisze, dziennikarze prześcigają się, kto pierwszy ogłosi, ile ofiar pochłonęła katastrofa. Podawany jest wiek sprawcy, który często „przeliczany” jest na poziom głupoty (dla młodych) lub niedoświadczenia (dla starszych). Wniosek: wypadki drogowe pochłaniają ofiary – ludzie giną z powodu beznamiętności i błędów kierujących pojazdami, a policjanci i sądy posiadają wyspecjalizowany aparat badania, ścigania i karania przewinień i przestępstw drogowych.

Bogate żniwo cichej śmierci

W tym samym czasie w Polsce około 50 000 osób rocznie, tj. około 17 razy więcej, cichutko umiera z powodu oddychania zanieczyszczonym powietrzem. Czy można nie oddychać, obrazić się i zrezygnować z oddychania? Powietrza przezwyciężnie nie widać, oddychamy bezwiednie, czujemy zapach i smak powietrza, ale niestety nie mamy możliwości w danym miejscu i czasie zmienić „substancji”, którą oddychamy. Osoby „zatruwające” powietrze są bezkarnie, a ofiary zupełnie bezbronne.

Wniosek: zanieczyszczane przez nas powietrze zabija – ludzie giną z powodu beznamiętności i błędów ludzi spalających w piecach odpady i paliwa złej jakości. Nie ma przepisów, sądów ani policjantów, którzy reagują w przypadku, kiedy właściciel kotłowni z premedytacją spala śmieci, odpady, lub węgiel złej jakości i... pomalutku zabija swoje dzieci, siebie i sąsiadów.

Powietrze, którym oddychamy

Stan czystości powietrza atmosferycznego w województwie śląskim jest zły. Z informacji Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach wynika, że przyczyną złej jakości powietrza jest emisja zanieczyszczeń, spowodowana spalaniem paliw o złej jakości w starych paleniskach o słabych parametrach energetycznych. Każdego roku w sezonie grzewczym, od września do kwietnia, stacje monitoringu wykazują przekraczanie dopuszczalnych norm dla pyłu zawieszonego PM 10 i PM 2,5 oraz benzo(a)pirenu. Występuje to szczególnie w okresach niskich temperatur przy bezwietrznej pogodzie. Liczba dni z przekroczoną normą dobową dla pyłu zawieszonego PM 10 w 2014 roku wynosiła, w różnych rejonach województwa, od 53 do 144 dni. Przekraczane są również normy dla jeszcze bardziej szkodliwego dla naszego zdrowia pyłu PM 2,5 oraz rakotwórczego benzo(a)pirenu. Główną przyczyną złej jakości powietrza w okresie sezonu grzewczego jest emisja z indywidualnego ogrzewania budynków mieszkalnych, czyli „niska emisja”. Województwo śląskie zajmuje 4,0% całkowitej powierzchni Polski. W województwie śląskim powstaje 21,4% krajowej emisji pyłów oraz 44,9% krajowej emisji gazów.

Smog a zdrowie

Wpływ zanieczyszczeń powietrza at-

mosferycznego na zdrowie człowieka jest wieloraki i nie dotyczy tylko układu oddechowego. Długotrwałe przebywanie na zanieczyszczonym powietrzu i oddychanie nim wpływa negatywnie na układ krążenia oraz na układ nerwowy. Zanieczyszczenia są szczególnie niebezpieczne dla dzieci, osób starszych oraz chorych. Często schorzenia nie pojawiają się od razu i objawiają się po wieloletnim, bezwiednym oddychaniu zanieczyszczonym powietrzem. Człowiek w zanieczyszczonej atmosferze funkcjonuje „jak odkurzacz z filtrem wodnym” bez możliwości wymiany filtra. Pył obecny w powietrzu zwiększa ryzyko zachorowań i śmiertelności z powodu chorób płuc i układu krążenia, a także wystąpienia nowotworów. Niebezpieczne, drobne cząsteczki pyłu docierają do pęcherzyków płucnych i powodują drażnienia, zapalenia, a w przypadku długotrwałej ekspozycji przewlekłe stany zapalne dróg oddechowych, które mogą prowadzić do rozwoju chorób płuc. Najmniejsze drobinki pyłu mogą przetrwać się do pęcherzyków płucnych, a następnie do układu krwionośnego, gdzie mają wpływ na choroby układu krążenia.

Wiecej zanieczyszczeń – więcej zgonów
Śląskie Centrum Chorób Serca w Zabrzu ogłosiło wyniki badań wpływu zanieczyszczeń na zdrowie człowieka. Wyniki są porażające. W dniach, kiedy występuje stan alarmowy, kiedy ilość zanieczyszczeń wielokrotnie przekracza dopuszczalne normy, umiera więcej ludzi niż w każdy inny statystyczny dzień. Wykazano zależność pomiędzy podwyższonymi stężeniami zanieczyszczeń powietrza a występowaniem nagłych stanów sercowo-naczyniowych u pacjentów mieszkających w aglomeracji górnośląskiej. Zła jakość powietrza wpływa na rozwój następujących chorób i zaburzeń:

- rak płuca
- śmiertelność ogólna
- śmiertelność z przyczyn sercowo-płucnych
- ostre stany sercowo-naczyniowe
- ostre stany pulmonologiczne
- arytmie
- zatorowość płucna
- śmiertelność z przyczyn sercowo-naczyniowych
- niższa masa urodzeniowa noworodków
- większa liczba poronień
- kumulacja zanieczyszczeń w mózgu
- szybsze starzenie się mózgu
- pogorszenie funkcji poznawczych
- szybszy rozwój choroby Alzheimera
- niższe IQ

Najgorsze zło w kotłowni

Najgorszym „paliwem” do ogrzewania naszych domów są odpady, ale o tym chyba przekonywać nie ma potrzeby. Palenie polakierowanych części drewnianych okien i mebli oraz odpadów komunalnych to powolne zabijanie swoich dzieci i sąsiadów. Biorąc pod uwagę asortyment paliw oferowanych na rynku, najgorsze paliwa to muły i flotokonzentraty węglowe. Spalanie tego typu mialkiego pa-

liwa w domowych piecach powoduje niekontrolowaną emisję pyłu zawieszonego PM 10 i PM 2,5 przy jednocześnie niewielkim efekcie energetycznym. Przy spalaniu mułów i flotokonzentratów węglowych ilość uwalnianego do atmosfery pyłu jest 10-50-krotnie większa niż podczas spalania węgla kamiennego. Muły i loty posiadają niską kaloryczność oraz wysoką zawartość popiołu i wilgoci, co powoduje konieczność spalania dużej ilości tego paliwa dla uzyskania żądanej ilości ciepła. Zwiększenie ilości spalanej muły i flotokonzentratu dla uzyskania komfortu cieplnego powoduje lawinowe zwiększenie emisji pyłu do powietrza atmosferycznego. Wskazane wydaje się wprowadzenie zakazu sprzedaży mułów i flotokonzentratu przeznaczonych do spalania w domowych i lokalnych kotłowniach. Ograniczenie to, przy jednoczesnym dopuszczeniu sprzedaży tych paliw dla celów energetyki przemysłowej, nie zakłóci funkcjonowania rynku paliw oraz pracy zakładów górniczych. Czesi już zabronili sprzedaży mułów, teraz przywożą muł do Polski.

Kto zwinął?

Każdy dom i każde mieszkanie w naszym kraju wymaga ogrzewania. Każdy komin to źródło emisji zanieczyszczeń do powietrza. Wszyscy bezpośrednio lub pośrednio dokładamy cegiełki do „układanki”, jaką jest smog. Ważne, aby zasilać smog przy pomocy „łyżeczki”, a nie „łopaty”. Najbardziej winne, są osoby, które spalają śmieci i odpady. Dla takich praktyk nie ma usprawiedliwienia, nie wydaje się, aby brak pieniędzy na węgiel znalazł zrozumienie u sąsiadów, których członek rodziny zmarł na chorobę wywołaną zanieczyszczeniem powietrza.

Co robić?

- Wyeliminować spalanie śmieci i odpadów.
- Wyeliminować spalanie paliw złej jakości.
- Wyeliminować przestarzałe, nieefektywne i dymiące piece, tzw. kopciuchy.

Proste recepty nigdy nie są łatwe do

realizacji. Na terenie województwa śląskiego 700 tysięcy pieców wymaga wymiany. Zakładając, że wymiana jednego pieca kosztuje 10 tysięcy złotych, cała operacja kosztuje 7 miliardów złotych. Ze względu na koszty zadanie nie będzie łatwe. Wiele samorządów od wielu lat podejmuje działania w celu likwidacji niskiej emisji. Z finansowym wsparciem Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach realizowane są „Programy ograniczania niskiej emisji”, tzw. PONE. Gminy prowadzą indywidualne programy dofinansowania wymiany pieców centralnego ogrzewania i termomodernizacji. Niezbędne jest „pospolite ruszenie” – działanie wszystkich na wszystkich polach, aby opanować zaistniałą sytuację.

Co może samorząd wojewódzki?

Samorząd wojewódzki, czyli Sejmik Województwa Śląskiego, może w trybie ustalania prawa miejscowego uchwalić tzw. uchwałę antysmogową. Zgodnie z prawem ochrony środowiska, w celu zapobieżenia negatywnemu oddziaływaniu na zdrowie ludzi lub na środowisko, Sejmik może wprowadzić ograniczenia lub zakazy w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw. Projekt uchwały, po jej opracowaniu przez zarząd województwa, opiniowany jest przez wójtów, burmistrzów, prezydentów i starostów. Uchwała jest jednocześnie poddawana konsultacjom społecznym, podczas których mieszkańcy województwa mają możliwość wypowiedzenia się na temat zaproponowanych rozwiązań. Uchwała antysmogowa musi określać:

- granice obszaru, na którym wprowadza się ograniczenia lub zakazy,
- rodzaje podmiotów lub instalacji, dla których wprowadza się ograniczenia lub zakazy,
- rodzaje lub jakość paliw dopuszczonych do stosowania lub których stosowanie jest zakazane, lub parametry techniczne, lub rozwiązania techniczne, lub parametry emisji instalacji, w których następuje spalanie paliw dopuszczonych do stosowania.

Projekt uchwały antysmogowej – zapraszamy do konsultacji

Zarząd Województwa Śląskiego przyjął projekt uchwały antysmogowej. Projekt został przekazany do zaopiniowania do gmin i starostw. Mieszkańcy województwa śląskiego mają możliwość zaprezentowania uwag do projektu uchwały i od kilku dni duża liczba wniosków spływa do Urzędu Marszałkowskiego. Z treścią projektu uchwały oraz uzasadnieniem można zapoznać się na stronie internetowej <http://bip.slaskie.pl> (zakładka Informacje @ Ogłoszenia @ Konsultacje społeczne i opiniowanie projektu uchwały Sejmiku Województwa Śląskiego w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa śląskiego ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw).

Najważniejsze zapisy uchwały

Uchwała dotyczy terenu całego województwa śląskiego. Zakazy i ograniczenia określone w uchwale obowiązują przez cały rok kalendarzowy. Zakazy i ograniczenia dotyczą pieców, w których spalane są paliwa

stałe, służące do celu ogrzewania budynków, przygotowywania ciepłej wody użytkowej lub przygotowywania posiłków.

Zakazy i ograniczenia obowiązują użytkowników wyżej wymienionych pieców.

Dopuszcza się stosowanie paliwa stałego, pod warunkiem:

- a. braku technicznych lub ekonomicznych możliwości podłączenia obiektu budowlanego do sieci ciepłowniczej centralnej lub sieci gazowej,
- b. piec, w których spalane będzie paliwo stałe, musi być wyposażony w automatyczny system zasilania paliw (bez rusztu awaryjnego), które spełniają standard emisyjny zgodny z 5 klasą pod względem granicznych wartości emisji zanieczyszczeń. Uchwała przewiduje okresy przejściowe dla wprowadzenia tego zakazu:
- w przypadku nowych budynków – zakaz obowiązuje od 1 września 2018 r.,
- w przypadku pieców eksploatowanych dłużej niż 10 lat lub bez tabliczek znamionowych – zakaz obowiązuje od 1 stycznia 2022 r.,
- w przypadku pieców eksploatowanych dłużej niż 5, a krócej niż 10 lat – zakaz obowiązuje od 1 stycznia 2024 r.,
- w przypadku pieców eksploatowanych krócej niż 5 lat – zakaz obowiązuje od 1 stycznia 2026 r.,
- w przypadku pieców, które w dniu wejścia w życie uchwały spełniają wymagania określone dla kotłów klasy 3 i 4 – zakaz obowiązuje od 1 stycznia 2026 r.

W uchwale przewidziano od 1 września 2017 r. zakaz spalania takich paliw jak:

- węgla brunatnego oraz paliw stałych produkowanych z wykorzystaniem tego węgla,
- mułów i flotokonzentratów węglowych, tj. paliw o ziarnieniu mniejszym niż 3 mm,
- paliw stałych produkowanych z wykorzystaniem mułów lub flotokonzentratów węglowych,
- paliw stałych produkowanych z węgla kamiennego, w których zawartość frakcji o ziarnieniu mniejszym niż 3 mm jest większa niż 15%,
- drewna, którego wilgotność w stanie roboczym przekracza 20%.

Uwagi i wnioski do projektu uchwały Sejmiku Województwa Śląskiego oraz jego uzasadnienia można zgłaszać w terminie do 6.02.2017 r. Uwagi można wnosić pisemnie na adres Wydziału Ochrony Środowiska Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego, ul. Ligonía 46, 40-037 Katowice bądź ustnie w siedzibie Wydziału Ochrony Środowiska Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego, ul. Reymonta 24, 40-029 Katowice (w godzinach pracy urzędu) lub za pośrednictwem poczty elektronicznej na adres: srodowisko@slaskie.pl.

Wiele osób i organizacji oczekuje wejścia w życie uchwały antysmogowej. Wiele osób utożsamia uchwałę ze zlikwidowaniem smogu. Do walki z zanieczyszczeniami niezbędny jest „pakiet czyszczący”, składający się z uchwały antysmogowej i czterech milionów mieszkańców, którzy będą jej przestrzegali. Sama uchwała nie wystarczy. (oprac. Witold Klimza)

Dofinansowano ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach

Treści zawarte w publikacji nie stanowią oficjalnego stanowiska organów Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach.